

I. Egyensúlyérzékelés (5 pont)

Többszörös választás

1) Mely szervek találhatóak a belső fülben?

- 1) zsákocska
- 2) félkörös ívjáratok
- 3) tömlőcske
- 4) csiga

2) Melyek az egyensúlyérzékelés szervei?

- 1) tömlőcske
- 2) félkörös ívjáratok
- 3) zsákocska
- 4) csiga

3) Receptorainak ingere mészkristályok által kifejtett nyomóhatás:

- 1) félkörös ívjáratok
- 2) tömlőcske
- 3) csiga
- 4) zsákocska

4) Receptorainak ingere a fej elmozdulásakor létrejövő folyadékáramlás:

- 1) zsákocska
- 2) csiga
- 3) tömlőcske
- 4) félkörös ívjáratok

5) Receptorainak ingere a benne lévő folyadék rezgése:

- 1) zsákocska
- 2) félkörös ívjáratok
- 3) tömlőcske
- 4) csiga

II. Gerincesek rendszerezése (12 pont)

Melyik csoportba tartoznak a felsorolt állatok?

Négyféle asszociáció

A) halak	B) kételtűek	C) hüllők	D) madarak	E) emlősök	
1) foltos szalamandra	☐	5) nandu	☐	9) tukán	☐
2) impala	☐	6) okapi	☐	10) leguán	☐
3) makákó	☐	7) gaviál	☐	11) tarajos götte	☐
4) réti csík	☐	8) lunda	☐	12) garda	☐

III. Patás emlősök rendszerezése (20 pont)

Találd meg az alább felsorolt kifejezések és állatnevek helyét a táblázatban! Segít a jobb oldali oszlopban az egyes fajokról olvasható egy-egy jellemző. Négy faj esetében azonban nincs ilyen segítség, ezeket kizárásos alapon kell azonosítani. Az első három oszlop betűjeleit az 1-5. kérdésekben kell felhasználni; az „állatfaj” oszlop betűjével pedig a 6-20. kérdésekre kell válaszolni.

a patákat viselő ujjak száma szerint	táplálkozási mód szerint	„fejdísz” szerint	állatfaj	a faj jellemzője
A	C	E	A	
		tülkös szarvúak	B	
			C	afrikai elterjedésű, nagy termetű faj
			D	ázsiai elterjedésű antilopféle
			E	háziállat
			A	őshazája Korzika
		agancsosok	B	észak-amerikai alfaját karibunak nevezik
			C	a legnagyobb ma élő agancsos
			D	a hazai erdők legnagyobb vadja
			E	
A				
B	D	B	„tigrisló”	
		C	háziállat	
		D	ázsiai vadló	
		E	kihalt faj	
		A		

1)	nem tülkös szarvúak	☐
2)	páratlanujjú patások	☐
3)	párosujjú patások	☐
4)	nem kérődzők	☐
5)	kérődzők	☐

6)	☐	Thomson-gazella
7)	☐	szarvasmarha
8)	☐	jávorszarvas
9)	☐	gímszarvas
10)	☐	vaddisznó
11)	☐	rénszarvas
12)	☐	csíkos gnú
13)	☐	muflon
14)	☐	tarpán
15)	☐	szajga
16)	☐	háziló
17)	☐	zsiráf
18)	☐	zebra
19)	☐	taki
20)	☐	őz

IV. Ausztrália élővilága (14 pont)

Egyszerű választás

1) Mi igaz Ausztrália fekvésével kapcsolatban?

- A) A Ráktérítő áthalad rajta.
- B) A Baktérítő áthalad rajta.
- C) Az Egyenlítő áthalad rajta.
- D) Az Egyenlítő és a Baktérítő között található.
- E) Az Egyenlítő és a Ráktérítő között található.

2) Melyik éghajlati övezet(ek)ben fekszik Ausztrália?

- A) Trópusi övezet
- B) Trópusi és mérsékelt övezet
- C) Mérsékelt övezet
- D) Mérsékelt és hideg övezet
- E) Hideg övezet

Többszörös választás

3) Milyen növényzeti típusok találhatók meg Ausztráliában?

- 1. szavanna
- 2. sivatag
- 3. trópusi lombhullató erdő
- 4. mérsékelt övi lomberdő

4) Melyek azok az állatok, amelyek kizárólag az ausztrál földrészen fordulnak elő?

- 1. a medvefélék
- 2. az erszéyes emlősök
- 3. a méhlepényes emlősök
- 4. a tojásrakó emlősök

Egyszerű hibakutatás

5) Melyik állítás nem vonatkozik az eukaliptuszfákra?

- A) Leveli örökzöldek.
- B) Virágaiknak feltűnő részei a színes porzók.
- C) Törzsük fehér színű, sima.
- D) Legfeljebb 20-30 méter magasra nőző fák.
- E) Leveli a napsugarakkal párhuzamosan állnak.

6) Melyik nem él Ausztráliában?

- A) A koala
- B) A hangyászsünök
- C) A kenguruk
- D) Az oposzumok
- E) A kacsacsőrű emlős

Többszörös választás

7) Melyek a kacsacsőrű emlős hullókra emlékeztető sajátosságai?

- 1. Csőrszerű állkapocs jellemzi
- 2. Egyetlen hátsó testnyílása a kloaka
- 3. Testét szőrzet fedi
- 4. Lágyhájú tojásokat rak

8) Mi jellemző a kacsacsőrű emlős életmódjára?

- 1. Férgeket, csigákat, rákokat fogyaszt.
- 2. Föld alatti alagutakban költi ki tojásait.
- 3. Kicsinyeit tejszerű váladékkal táplálja.
- 4. Éjszakánként fára készíti fészket.

Négyféle asszociáció

A) vörös óriáskenguru

B) koala

C) mindkettő

D) egyik sem

9) Inkább a szavannán él

10) Erszéyes emlős

11) Növényevő

12) Farka nincs

13) Az eukalipuszerdők lakója

14) Az első és második ujja szembehelyezhető a többi ujjával

V. Védekező rendszerünk (16 pont)

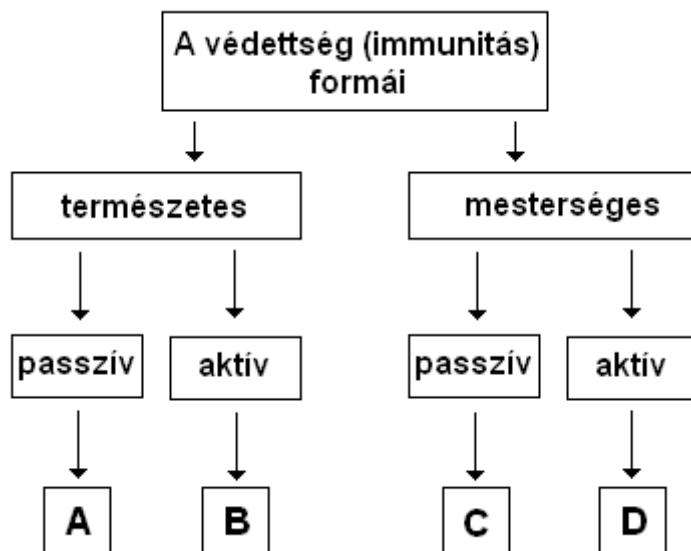
Hasonlítsd össze a védekező rendszerünk bizonyos sejtípusait!

Négyféle asszociáció

A) falósejtek	B) nyiroksejtek	C) mindkettő	D) egyik sem
1) Egyik típusuk mérgeanyagokkal pusztítja el a kórokozó sejteket.	☐	6) Egyik típusuk ellenanyagokat termel.	☐
2) A fehérvérsejtek közé tartoznak.	☐	7) Egyik típusuk oxigént szállít.	☐
3) Részt vesznek a véralvadás folyamatában.	☐	8) A helyi védekezésben (másnéven a nem specifikus immunválaszban) vesznek részt.	☐
4) A vöröscsontvelőben képződnek.	☐	9) A nyirokszervekben is keletkeznek.	☐
5) Sejtmaggal rendelkező sejtek.	☐	10) Mennyiségük 1 mm^3 (1 mikroliter) vérben néhány százezer.	☐

Ábraelemzés

Azonosítsd a szervezetünkben kialakuló védettség (immunitás) különféle lehetőségeit!

- 11) A kiállt betegségek nyomán alakul ki.
- 12) Örökletes tényezők és az anyai szervezetből kapott ellenanyagok alakítják ki.
- 13) Kész ellenanyag szervezetbe juttatása alakítja ki.
- 14) Legyengített kórokozó vagy hajtalanított mérgeanyag szervezetbe juttatásával alakul ki.

Egyszerű választás

15) Melyik nem csak gyermekbetegség?

- A) járványos gyermekbénulás
 B) kanyaró
 C) szamárköhögés
 D) tuberkulózis (gümőkór)
 E) diftéria (torokgyík)

16) Melyik betegséget alakítja ki baktérium?

- A) fertőző májgyulladás
 B) influenza
 C) szerzett immunhiány szindróma (AIDS)
 D) járványos gyermekbénulás
 E) tetanusz (merevgörcs)

VI. Kötő- és támasztószöveteink (15 pont)

Három különböző szempont szerint jellemezzük a kötő- és támasztószöveteket. Keresd meg az egyes jellemzők helyét a táblázatban!

A SEJTEK JELLEMZÉSE	A SEJTKÖZÖTTI ÁLLOMÁNY TULAJDONSÁGAI	A SZÖVET ELŐFORDULÁSA
LAZA ROSTOS KÖTŐSZÖVET	1) ____	6) ____
PORCSZÖVET	2) ____	7) ____
ZSÍRSZÖVET	3) ____	8) ____
CSONTSZÖVET	4) ____	9) ____
ÍNSZÖVET	5) ____	10) ____
A) nyúlványos, „szilvماغ” alakú sejtek B) gömbölyded, gyakran „zsemle alakú” sejtek, legtöbbször kettesével C) gömbölyded, változatos alakú sejtek D) oldalról összenyomott, „szárnyas” sejtek E) változatos alakú (kerek, hosszúkás, nyúlványos, állásas) és méretű sejtek	A) szilárd, de rugalmas, beágyazott rostokkal B) laza szerkezetű, képlékeny, rostokkal C) nagy mennyiségű rosttal tömött szerkezetű, igen nagy a szakítószilárdsága D) laza, kocsonyás szerkezetű, viszonylag kevesebb rosttal E) nagyfokú rugalmasság jellemzi, rostokat is tartalmaz	A) a csontokat és az izmokat köti össze B) pl. a mellcsont és egyes bordák között, ízesülő csontvégek vagy a csigolyák között összekötő szövet C) a vázrendszer szilárd alapja D) hőszigetelő, tápanyag-raktározó, mechanikai védőszövet E) kitölti a szervek közti hézagokat, részt vesz a szervek felépítésében, pl. a bőr középső rétege
11) ____	12) ____	13) ____
14) ____	15) ____	16) ____

VII. Az oxigén felvétele és szállítása (10 pont)

Egy kisgyermeknél nyugalmi helyzetben percenként 20 lélegzetvétel számlálható: egy-egy belégzés alkalmával 320 cm^3 -rel nő meg tüdejének térfogata.

Egyszerű választás

1) Hány liter friss levegő kerül a tüdejébe percenként? (Mennyi a légzési perctérfogata?)

- A) 3,2 liter
- B) 6,4 liter
- C) 64 liter
- D) 32 liter
- E) 320 cm^3

2) Mely izmok összehúzódása zajlik belégzéskor?

- A) a bordaközi izmok
- B) a rekeszizom
- C) a rekeszizom és a bordaközi izmok
- D) a rekeszizom és a hasfal izmai
- E) a rekeszizom, a bordaközi izmok és a hasfal izmai

3) Milyen sorrendben halad át a levegő a felsorolt szerveken kilégzéskor?

- A) orrüreg, gége, légöhlyagok, hörgők
- B) orrüreg, légöhlyagok, hörgők, hangrés
- C) légöhlyagok, hörgők, gége, orrüreg
- D) orrüreg, gége, hörgők, légöhlyagok
- E) gége, orrüreg, légöhlyagok, hörgők

Az alábbi (kerekített) adatok figyelembevételével számítsd ki, hogy percenként hány cm^3 oxigént vesz fel a gyermek tüdeje?

A belélegzett levegő 20% oxigén
összetétele: 80% nitrogén

a kilélegzett levegő 15% oxigén
összetétele: 80% nitrogén
5% szén-dioxid

Egyszerű választás

4) A gyermek szervezetének oxigénfelvétele percenként:

- A) 32 cm^3
- B) 64 cm^3
- C) 640 cm^3
- D) 320 cm^3
- E) 960 cm^3

5) A szív melyik üregéből indul a vér a nagy vérkörbe?

- A) bal kamra
- B) bal pitvar
- C) jobb kamra
- D) jobb pitvar
- E) mindkét kamrából

6) Hol zajlik az oxigénfelvétel?

- A) az egysejtrétegű légzőhámon át a nagyvérkör hajszálereibe
- B) az egysejtrétegű légzőhámon át a kisvérkör hajszálereibe
- C) az egysejtrétegű légzőhámon át a nagyvérkör gyűjtőereibe
- D) a többsejtrétegű légzőhámon át a nagyvérkör hajszálereibe
- E) a többsejtrétegű légzőhámon át a kisvérkör hajszálereibe

7) A tüdőből távozó vér a szív melyik üregébe kerül?

- A) bal kamra
- B) bal pitvar
- C) jobb kamra
- D) jobb pitvar
- E) a tüdőből nem vezetnek erek a szív felé

8) Mit állíthatunk a tüdő felől a szívbe bejutó és a szívből a nagy vérkörbe elinduló vér mennyiségéről egy-egy szívösszehúzódás során?

- A) nem határozható meg egyértelműen a viszony
- B) a szívbe bejutó vér több
- C) a szívből elinduló vér több
- D) egyenlő a két említett vérmennyiség
- E) a szervezet pillanatnyi terhelésétől függ, hogy melyik a több

A gyermek pulzusa nyugalomban 80/perc. A szívből egy szívösszehúzóds során a nagyvérkörbe kerülő vér térfogata 50 cm^3 . Határozd meg az adatok alapján, hogy mekkora térfogatú vért pumpál a szív percnként a nagyvérkörbe!

Egyszerű választás

9) A nagyvérkörbe kerülő vér térfogata percnként (a keringési perctérfogat):

- A) 6250 cm^3 , azaz 6,25 liter
 B) 625 cm^3 , azaz 0,625 liter
 C) 400 cm^3 , azaz 0,4 liter
 D) 4000 cm^3 , azaz 4 liter
 E) 1600 cm^3 , azaz 1,6 liter

10) Mit kapsz eredményül, ha a percnként a vérbe kerülő oxigén cm^3 -ben vett (!) térfogatát elosztod a literben vett keringési perctérfogattal?

- A) 4 liter vér által a tüdőben felvett oxigéngáz térfogatát
 B) 1 liter vér által a tüdőben felvett oxigéngáz térfogatát
 C) 1 cm^3 vér által a tüdőben felvett oxigéngáz térfogatát
 D) a szervezet teljes vérmennyisége által a tüdőben felvett oxigéngáz térfogatát óránként
 E) a szervezet teljes vérmennyisége által a tüdőben leadott szén-dioxid-gáz térfogatát óránként

VIII. Galócák összehasonlítása (10 pont)

Hasonlítsd össze a két ismert galócafajt néhány tulajdonságuk alapján!

Négyféle asszociáció

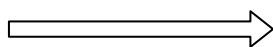
A) gyilkos galóca	B) légyölő galóca	C) mindkettő	D) egyik sem
1) Karcsú tönkjén gallér látható.	☐	6) Lemezei hófehérek, sűrűn állnak.	☐
2) Halálosan mérgező.	☐	7) Kalapbőre sárgás, barnás, olajzöld lehet.	☐
3) Jól fejlett, feltűnő bocskora van.	☐	8) Különösen savanyú talajon (fenyvesekben, azok tisztásain) lehet gyakori.	☐
4) Kalapbőre piros.	☐	9) Hallucinációkat okoz a mérgezése.	☐
5) Hőkezelés hatására (főzés) méreganyaga elbomlik.	☐	10) Az idősebb termőtest lemezei rózsaszínűek vagy barnák.	☐

IX. Nagymacskák (18 pont)

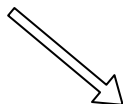
Keress meg a felsorolt hat faj helyét a határozókulcsban, majd párosítsd a római számokkal a megfelelő betűjeleket!

1.	a	Bundája foltos	2	
	b	Bundája csíkos vagy sávozott	4	
	c	Bundája egyszínű		→ I. faj
2.	a	Foltjai halványak		→ II. faj
	b	Foltjai erőteljes színezetűek	3	
3.	a	Foltjai szabályos alakúak		→ III. faj
	b	Foltjai szabálytalan alakúak		→ IV. faj
4.	a	Barna bundája inkább szürkébe hajló, sötétebb, eléggé változatos színű		→ V. faj
	b	Barna bundája inkább sárgába hajló, világosabb		→ VI. faj

- A) gepárd
B) hiúz
C) jaguár
D) oroszlán
E) tigris
F) vadmacska

1) I. faj:	____		4) IV. faj:	____
2) II. faj:	____		5) V. faj:	____
3) III. faj:	____		6) VI. faj:	____

A következő hat kérdésre, amelyek az állatok jellegzetes élőhelyéről szólnak, a fajok neve előtti betűjelekkel válaszolj! Mind a hat betűjelet egyszer kell használni!	7) A mérsékelt égövben, lombdőkben és középhegységekben él. ____ 8) Kizárólag esőerdőben él. ____ 9) Esőerdőkben, füves területeken, sőt a tajgán is előfordul. ____ 10) A mérsékelt égövben, főleg tajgaerdőkben és magashegységekben, de füves területeken is él. ____ 11) Szavannákon él, magányos vadász. ____ 12) Szavannákon élő, csapatosan vadászó ragadozó. ____

Az utolsó hat kérdésre ismét a fajok neve előtti betűjelekkel válaszolj! A hat betűjelet most is egyszer-egetyszer kell használni!	13) Fülkagylói a macskáknál megszokotthoz képest nem felfelé, hanem oldalra irányulnak. ____ 14) Időnként zebrát is zsákmányol. ____ 15) Sebességi rekordjáról nevezetes. ____ 16) Fülkagylóján jellegzetes szőrpamacs található. ____ 17) Csak az amerikai földrészen él. ____ 18) Erről a fajról nem szólt egyetlen állítás sem. ____

